

NEMŠKA PARLA-MENTARNA VLA-DA OGROŽENA

Poostritev protija-ponskega bojkota

ŠPANSKA VLADA POMILOSTILA GENERALA

Nova leštvec je varljiva, ker bi nad 75% rudarjev zaslužilo le po dva dolarja. Odbor žigovs Walkerja in Lewisa

Springfield, Ill. — Valed ognome propagande, s katero skušajo operatorji in voditelji rudarske unije prisiliti illinoiski rudarje na kapitulacijo in vrnitev na delo na podlagi nove pogodbe, katero jim skušajo vsliti, je stavkovni odbor springfieldskih rudarjev podal izjavno, v kateri navaja njihovo stališče naprom pogodb in bira Walkerja ter Lewisa.

Rudarji so proti novi pogodbi, pravi odbor, ker pomeni, da bi nad 75% rudarjev v springfieldskem okrožju zaslužilo manj kot dva dolarja na dan.

"Ako bi pogodba res pomenila faktično plačo pet dolarjev na dan za kontraktni rudarje, bi

bila situacija drugačna," pravijo v izjavi.

"Mi zahtevamo tako plačo, delovne pogoje in delovni čas,

da bi se lahko vzdrževali in živeli kot se spodobi za ameriške državljane. Pod novo pogodbo je nemogoče. Mi smo pripravljeni delati v vsakdo lahko, da potrebujemo zasluga, ne maramo pa stradalne plače."

O argumentu operatorjev, da vsež nizkih mezd na neunijskih premogovnih poljih ne morejo plačati višje mezde, pravi odbor, da imajo mnogi operatorji rove tudi v West Virginiji in Kentucky, kjer namenoma platujejo nizke mezde, kar izrabljajo za reduciranje plač v Illinoisu.

"Namen rudarske unije je bil protektirati rudarje. Sedaj pa je ta proces zaobrnili. Zgleda, da sedaj protektira operatorje."

Walkerj sumijo, da je v službi operatorjev, ker se je z vso silo vrgel v boj za njihove interese, dasi od rudarjev prejema \$4663 na leto, Lewis pa \$12,000. Odbor pravi, da je plačevanje teh plač voditeljem največja napaka rudarjev. Nič bi vši predsednik Farrington, ki je bil tri leta na plačilni listi Peabody Coal kompanije, ni skušal zagovarjati stališče operatorjev, kot to sedaj dela Walker, kar je vzrok za sumnike.

Tudi ni noben misterij, kdo je ukral glasovnice. Odkar obstoji unija, so rudarji imeli zadnjo besedo o vsaki pogodbi bodisi na konvenciji ali splošnem glasovanju. To zahtevajo tudi sedaj. Rezultat zadnjega glasovanja bi se dal ugotoviti v razmeroma kratkem času, ker imajo vse krajevne unije kopijo glasovnic. Vodstvo unije pa tege ne mara. In ker je takoj po "tavini" glasovnic proglašilo novo pogodbo za sprejeti, "niso potreben nobeni nadaljnji dokazi, kdo jih je ukral," meni odbor springfieldskih rudarjev.

Walker se brani z raznim natoljevanjem. Pravi, da voditelji sedanje revolte izrabljajo rudarje v svoje interese: ker hočejo priti do unijskih služb ali pa unijo razbiti.

"Ni se dolgo, ko je Walker

načeloval gibanje proti sedanji uniji in je storil vse za razbitje mednarodne organizacije. Ne prista mu več preči predstavljajo drugim, česar je sam kriv."

Medtem, ko sta se z Lewisom še pred par leti obmetavala z blatom ter drug drugačno dolžila nepostenosti in raznih lumperj, sedaj delata roka v roki klub injunkcij, ki se ni bila razvijajena, mu odgovarja odbor.

Cesta sta prepričana, da je nova pogodba tako dobra za rudarje, tedaj naj gresta sama v rove dejet.

Glede iskanja unijskih služb, odbor pravi v izjavi, da ga ni

prejela "koritarja" kot je Wal-

ker.

Načeloval gibanje proti sedanji uniji in je storil vse za razbitje mednarodne organizacije. Ne prista mu več preči predstavljajo drugim, česar je sam kriv."

Medtem, ko sta se z Lewisom še pred par leti obmetavala z blatom ter drug drugačno dolžila nepostenosti in raznih lumperj, sedaj delata roka v roki klub injunkcij, ki se ni bila razvijajena, mu odgovarja odbor.

Cesta sta prepričana, da je nova pogodba tako dobra za rudarje, tedaj naj gresta sama v rove dejet.

Glede iskanja unijskih služb, odbor pravi v izjavi, da ga ni

prejela "koritarja" kot je Wal-

ker.

Načeloval gibanje proti sedanji uniji in je storil vse za razbitje mednarodne organizacije. Ne prista mu več preči predstavljajo drugim, česar je sam kriv."

Medtem, ko sta se z Lewisom še pred par leti obmetavala z blatom ter drug drugačno dolžila nepostenosti in raznih lumperj, sedaj delata roka v roki klub injunkcij, ki se ni bila razvijajena, mu odgovarja odbor.

Cesta sta prepričana, da je nova pogodba tako dobra za rudarje, tedaj naj gresta sama v rove dejet.

Glede iskanja unijskih služb, odbor pravi v izjavi, da ga ni

prejela "koritarja" kot je Wal-

ker.

Načeloval gibanje proti sedanji uniji in je storil vse za razbitje mednarodne organizacije. Ne prista mu več preči predstavljajo drugim, česar je sam kriv."

Medtem, ko sta se z Lewisom še pred par leti obmetavala z blatom ter drug drugačno dolžila nepostenosti in raznih lumperj, sedaj delata roka v roki klub injunkcij, ki se ni bila razvijajena, mu odgovarja odbor.

Cesta sta prepričana, da je nova pogodba tako dobra za rudarje, tedaj naj gresta sama v rove dejet.

Glede iskanja unijskih služb, odbor pravi v izjavi, da ga ni

prejela "koritarja" kot je Wal-

ker.

Načeloval gibanje proti sedanji uniji in je storil vse za razbitje mednarodne organizacije. Ne prista mu več preči predstavljajo drugim, česar je sam kriv."

Medtem, ko sta se z Lewisom še pred par leti obmetavala z blatom ter drug drugačno dolžila nepostenosti in raznih lumperj, sedaj delata roka v roki klub injunkcij, ki se ni bila razvijajena, mu odgovarja odbor.

Cesta sta prepričana, da je nova pogodba tako dobra za rudarje, tedaj naj gresta sama v rove dejet.

Glede iskanja unijskih služb, odbor pravi v izjavi, da ga ni

prejela "koritarja" kot je Wal-

ker.

Načeloval gibanje proti sedanji uniji in je storil vse za razbitje mednarodne organizacije. Ne prista mu več preči predstavljajo drugim, česar je sam kriv."

Medtem, ko sta se z Lewisom še pred par leti obmetavala z blatom ter drug drugačno dolžila nepostenosti in raznih lumperj, sedaj delata roka v roki klub injunkcij, ki se ni bila razvijajena, mu odgovarja odbor.

Cesta sta prepričana, da je nova pogodba tako dobra za rudarje, tedaj naj gresta sama v rove dejet.

Glede iskanja unijskih služb, odbor pravi v izjavi, da ga ni

prejela "koritarja" kot je Wal-

ker.

Načeloval gibanje proti sedanji uniji in je storil vse za razbitje mednarodne organizacije. Ne prista mu več preči predstavljajo drugim, česar je sam kriv."

Medtem, ko sta se z Lewisom še pred par leti obmetavala z blatom ter drug drugačno dolžila nepostenosti in raznih lumperj, sedaj delata roka v roki klub injunkcij, ki se ni bila razvijajena, mu odgovarja odbor.

Cesta sta prepričana, da je nova pogodba tako dobra za rudarje, tedaj naj gresta sama v rove dejet.

Glede iskanja unijskih služb, odbor pravi v izjavi, da ga ni

prejela "koritarja" kot je Wal-

ker.

Načeloval gibanje proti sedanji uniji in je storil vse za razbitje mednarodne organizacije. Ne prista mu več preči predstavljajo drugim, česar je sam kriv."

Medtem, ko sta se z Lewisom še pred par leti obmetavala z blatom ter drug drugačno dolžila nepostenosti in raznih lumperj, sedaj delata roka v roki klub injunkcij, ki se ni bila razvijajena, mu odgovarja odbor.

Cesta sta prepričana, da je nova pogodba tako dobra za rudarje, tedaj naj gresta sama v rove dejet.

Glede iskanja unijskih služb, odbor pravi v izjavi, da ga ni

prejela "koritarja" kot je Wal-

ker.

Načeloval gibanje proti sedanji uniji in je storil vse za razbitje mednarodne organizacije. Ne prista mu več preči predstavljajo drugim, česar je sam kriv."

Medtem, ko sta se z Lewisom še pred par leti obmetavala z blatom ter drug drugačno dolžila nepostenosti in raznih lumperj, sedaj delata roka v roki klub injunkcij, ki se ni bila razvijajena, mu odgovarja odbor.

Cesta sta prepričana, da je nova pogodba tako dobra za rudarje, tedaj naj gresta sama v rove dejet.

Glede iskanja unijskih služb, odbor pravi v izjavi, da ga ni

prejela "koritarja" kot je Wal-

ker.

Načeloval gibanje proti sedanji uniji in je storil vse za razbitje mednarodne organizacije. Ne prista mu več preči predstavljajo drugim, česar je sam kriv."

Medtem, ko sta se z Lewisom še pred par leti obmetavala z blatom ter drug drugačno dolžila nepostenosti in raznih lumperj, sedaj delata roka v roki klub injunkcij, ki se ni bila razvijajena, mu odgovarja odbor.

Cesta sta prepričana, da je nova pogodba tako dobra za rudarje, tedaj naj gresta sama v rove dejet.

Glede iskanja unijskih služb, odbor pravi v izjavi, da ga ni

prejela "koritarja" kot je Wal-

ker.

Načeloval gibanje proti sedanji uniji in je storil vse za razbitje mednarodne organizacije. Ne prista mu več preči predstavljajo drugim, česar je sam kriv."

Medtem, ko sta se z Lewisom še pred par leti obmetavala z blatom ter drug drugačno dolžila nepostenosti in raznih lumperj, sedaj delata roka v roki klub injunkcij, ki se ni bila razvijajena, mu odgovarja odbor.

Cesta sta prepričana, da je nova pogodba tako dobra za rudarje, tedaj naj gresta sama v rove dejet.

Glede iskanja unijskih služb, odbor pravi v izjavi, da ga ni

prejela "koritarja" kot je Wal-

ker.

Načeloval gibanje proti sedanji uniji in je storil vse za razbitje mednarodne organizacije. Ne prista mu več preči predstavljajo drugim, česar je sam kriv."

Medtem, ko sta se z Lewisom še pred par leti obmetavala z blatom ter drug drugačno dolžila nepostenosti in raznih lumperj, sedaj delata roka v roki klub injunkcij, ki se ni bila razvijajena, mu odgovarja odbor.

Cesta sta prepričana, da je nova pogodba tako dobra za rudarje, tedaj naj gresta sama v rove dejet.

Glede iskanja unijskih služb, odbor pravi v izjavi, da ga ni

prejela "koritarja" kot je Wal-

ker.

Načeloval gibanje proti sedanji uniji in je storil vse za razbitje mednarodne organizacije. Ne prista mu več preči predstavljajo drugim, česar je sam kriv."

Medtem, ko sta se z Lewisom še pred par leti obmetavala z blatom ter drug drugačno dolžila nepostenosti in raznih lumperj, sedaj delata roka v roki klub injunkcij, ki se ni bila razvijajena, mu odgovarja odbor.

Cesta sta prepričana, da je nova pogodba tako dobra za rudarje, tedaj naj gresta sama v rove dejet.

Glede iskanja unijskih služb, odbor pravi v izjavi, da ga ni

prejela "koritarja" kot je Wal-

ker.

Načeloval gibanje proti sedanji uniji in je storil vse za razbitje mednarodne organizacije. Ne prista mu več preči predstavljajo drugim, česar je sam kriv."

Medtem, ko sta se z Lewisom še pred par leti obmetavala z blatom ter drug drugačno dolžila nepostenosti in raznih lumperj, sedaj delata roka v roki klub injunkcij, ki se ni bila razvijajena, mu odgovarja odbor.

Cesta sta prepričana, da je nova pogodba tako dobra za rudarje, tedaj naj gresta sama v rove dejet.

Glede iskanja unijskih služb, odbor pravi v izjavi, da ga ni

prejela "koritarja" kot je Wal-

ker.

Rokodelstvo, ki izumira

Tragedija tkalcev

Kakor naslov junaškega epa, se sliši. In res so junaki ti ljudje, tisti, bledolični, izstradani junaki, ki sede kot poslednji svojega rodu v šleski grofiji Glatz za statvami.

Dan za danem delajo po dvajset ur, da ne pride nad nje grozeca po last nezaposlenosti, ker dobro vedo: njih delo ne spada več v sedanjost, že davno so ga prehiteli, izboljšali in izmogli stroji.

Ali je to se življenje, ki ga življuni te drame? Ko sumljivi garajo ves dan in še v noč — da prineso v soboto pet ali deset mark. Da, se žive, a kako? Kiompir in jagode iz gozdov so njihova hrana, cmoki iz ječmenova moke, in enkrat na leto, na zegnanje, nekaj nezaslijanega:

Kakšni so ti ljudje, ki takotih, da svet zanje skoraj ne ve, izumirajo?

Njihovi obrazi so trpki, kakor izrezani iz lesa, oči jim lete globoko v jamah in nekaj skrivoj živalskega je v njih, od same vdanosti v usodo in stiske in gorja.

Tko, odkar se zavedajo življenja, tko je že nešteto rodov. Ko je dečku deset let, dobri za rojstni dan tkalsko vreteno v dar; in to vretano bo dal iz rok šele, ko bo umri.

Sto tisoč statev je danes še v šleski deželi Glatzu. Pa ne poznajo tkalcev same tam. Tuknjemelata z njegovimi tovarnami, posejanimi, kakor daleč sedeči, med Potsdamom in Berlino, v Novi vasi (tako se kraj uradno imenuje), živi se danes nekaj starikh tkalskih rodbin, poslednji ostanki nekdaj velike naselbine čeških tkalcev, ki jih je pred stoletji pregnala do preprosto — tako kakor kopnini mrežan iz vrvenja in vrtoglavosti velmesne "modernosti" spet nazaj po kmetiški preprostosti.

A vendor — vas ta stremljena ne bodo nikoli več ozivila na smrt obojenih poslednjih iztkalskega rodu. Nikoli več se ne vrne čas, ko je ta obrt, ta tega rokodelski poklic skromno, a vsaj do stega redil ljudi. Tak je zakon narava: kar se je pretevelo, ne vstane nikoli več v novo življenje. Zaman je tu sentimentalnost. In tako nam neostane nič drugega, kakor da se enkrat spoštivo pozdravimo poslednje zastopnike umirajočega stanu:

Pogumno ste se borili v življenju. Vaš nemti zaten je veličasten in simboličen v svojem herojstvu.

Zakaj živeti tudi ne moreš, več od ročnega tkanja, prav tako ne kakor njihovi šleski tovarni. Za meter preproge — največ tkoje preproge — dobe 9 centov! Da, cenejši so od strojev, to vedo in tudi povedo, toda nimajo želenje vzdrljivosti teh jeklenih polasti.

Vegaste, malone raspade so hiše teh tkalcev. Stari, šudovito trmasti in zvesti ljudje stanujejo v njih. Zene s pisanimi rutami, poceni krili in katuna, može plešati in z obrazi, ki so jim skrbi zarisale vanje globoko v njihovem položaju v sodobni družbi.

Svet je šel svojo pot, hitreje, kakor so oni mogli tkati ... Kaj morejo za to?

Ali vedo, da so junaki pretresljive tragedije, ki se odigravajo v tem stoletju? Pa če morda čisto jasno ne vedo, vajaj siutijo; in tako mislijo, ko sede za statvami, svoje misli o razvoju dogovor, in ce se jim pri tem gremko storji, jim tega pač nihče ne more zameriti.

Mali otroci, ki se igrajo okoli njih — da, tem bo morda nekoč bolje. Zdaj jim je tesna izba vse: kuhinja, spalnica in delavnica. Toda nekdo bodo morda imeli moderno stanovanje s kopalnico. Stali bodo za svetlimi, zlovezčimi stroji, volna in preja bosta drveli skozi zobe teh strojev, in vse pojde hitro, tako nepojmljivo hitro kakor vse sodobni čas.

Da, otroci ... Stavte ... to je nekoč pomnilo: skromno blagostanje in kruh. Danes pomeni: glad. Juči jim bo nemara stroj spet dal blagostanje, toda danes je kriv vsega njihovega gorja, kriv, da propadajo tisti, ki se mu nočejo pokoriti, kriv tudi, da jih je toliko brez kruha, ki so se mu pokorili.

Stroji ... Gotovo dosti o njih govore v vegastih tkalskih hisah. Tako kakor se govori o smrtnem sovražniku, morda pa tudi tako, kakor se govori o mogocnem gospodu, ki bo prinesel bodočim rodom kaj dobre: dela, kruha in dobrine, ki je nikoli niso poznali in ki so jim o njej toliko govorili: av-

ob vsakem premoru v ateljeju vtikajo nos v kakšno knjigo — če le mogoče, filozofijo.

Tank je postoral crva. Tkalcice se nič več ne upirajo. Izumira. Sede za starimi statvami in tko, tko, kakor bi hotel hitro se obledi stoletje. In nemara so na ustnicah teh starih ljudi sedete, ki jih je Hauptmann polobil na jezik svojemu dedu Hilseju:

"Tule me je postavil moj nebeski oče. Kaj ne, mati? Tule bomo sedeli in delali, kar nam je naloženo, pa će ves sneg zgropiti."

Toda resnici na ljubo moramo povedati, da so zadnje čase zateli misli na to, da staro tkalsko rokodelstvo spet ožive. Tako so na primer na obrtni soli v Dessau ustanovili poseben oddelek za ročno tkalstvo. In kdor gre z odprtimi očmi po ulicah in si malo ogleduje izložbe, ne po senzacijah in ultramodernih novotvrtah, nego po dobrini, zdravju, domačim stvorch, ta bo spet spet načel običajo pisanih izvirovih izdelkov za vsakdanje rabi, ki so jih napravili tkalci. Razumljivo je to, tak je načas: voja vstaja v njem na vse staro in solidno, pa preprosto — tako kakor kopnini mrežan iz vrvenja in vrtoglavosti velmesne "modernosti" spet nazaj po kmetiški preprostosti.

A vendor — vas ta stremljena ne bodo nikoli več ozivila na smrt obojenih poslednjih iztkalskega rodu. Nikoli več se ne vrne čas, ko je ta obrt, ta tega rokodelski poklic skromno, a vsaj do stega redil ljudi. Tak je zakon narava: kar se je pretevelo, ne vstane nikoli več v novo življenje. Zaman je tu sentimentalnost. In tako nam neostane nič drugega, kakor da se enkrat spoštivo pozdravimo poslednje zastopnike umirajočega stanu:

"Glavno je, da razdeli nos obraz na dva somerna dela."

Zato, ali ... saj to ni nič novega. In naposled razdeli nos tudi pri grdi ženski obraz v ...

Saj sem povedal: danes triumfira osebnost!

Sedobna Muza pišec

Katera ženska je lepo? — "Girls", ki hodijo na univerzo. — Napokvarjene plesalke

Napisal Florence Ziegfeld

Pred kratkim je umri v Ameriki Florence Ziegfeld, kralj revije, kakor so ga imenovali. Po njegovih zaslugah so prisile "girls" do tolke veljave, kakršne pred njim nikoli niso imeli. V naslednjih vrsticah pripoveduje Ziegfeld o teh modernih plesalkah in o njihovem položaju v sodobni družbi.

Svet je nastala epidemija posebne vrste filmov — filmov z ubogim male koristom, ki se zna z nekaj nadarjenosti, male sreče in z lepo oblikovanimi nogami plesatistov po fantastičnih revijah in nočnih lokalnih skoznih arca do poroke z dolaskom princem. No, reči moram, kulturnega poslanstva: ti filmi ne opravljajo. In zato se mi zdi potrebno povedati nekaj besed v opravljajoči mlade sodobne plesalke — ženske, ki služi danes za merilo ženske lepote. Povedati hočem nekaj besed o tej mladi dambi, ne o taki, kakršno gleda film zaradi tako imenovanega romantičnega, nego o tem, kakšna je resnica.

Saj mi boste priznali, da sem to poklican!

Lepota še ni neumnost!

Nova Terpsihora, muza pišec, model 1932: Devet izmed desetih mladih dam mojega ansambla še živ dan ni pokusilo kapljice likerja. In polovica teh tako imenovanih "girls" še ne ve, kako tekne cigareta ...

Da, sodobna plesalke je lepa, za to pa še nikakor ni prisiljena, da bi morda biti neuma. Narobe: navadno je zelo inteligentna, in to tudi mora biti. Zakaj kakor vsaka druga sodobna žena, ki se sama živi, mora napraviti karjerjo. Polovica dekle, ki z njimi delan, ima gimnazijo. Nekatere med njimi studirajo razen plesa še univerzo. Preuredile so si del svoje garderobe v pravcato knjižnico in

ob vsakem premoru v ateljeju vtikajo nos v kakšno knjigo — če le mogoče, filozofijo.

Na nočne klube in podobne zabave ta dekleta pri meni ne misijo. Po končani predstavi čim prej domov in v posteljo, zakaj drugo jutro je treba na vse zgodaj na delo: jezdenje, plavanje, telovadba.

Dickensova znakinja plesa

Pa tudi duha ne zanemarjava. Govore vam kolikor jezikov hocete. Zadnjic me vpraša takale dame miada, ali bi ji priporočil, naj se uči — indijskega jezika. Angleščina, francoščina, nemčina in ruščina — vse prav lepo. Toda de bi kdaj šla v Indijo študirat tamkajšnja svetinja — kako naj se pomeni z ljudimi? Ta mama je vrhu tega vnučnika ali pravnuka, kaj vem, Charlesa Dickensa.

Občinstvu se najbrž najbolj čudno zd, da hodijo današnje plesalke največ v družbi svojih mater. Pred vsakim gledališčem čaka večer za večerom celo vrsta mater s plašči ali dežnik, časih tudi z avtomobili. Na neki turneji sem se le izteka otresal kakih staridesetih mater, ki so na vsak nadin hodo s svojimi hčerki.

Tudi na zunanj se opaža velika izprememba. Zdravje, svežost, mladostnost — nič več pretirana vtipost, eternočnost in občutljivost. Tudi ni več tako važna prehradna lepota obraza ali postave, nego bolj celotni vtis osebnosti. Osebnost danes triumfira, seveda pa je potrebna tudi lepa porcija inteligence, predvsem pa ženskosti. Fantovski tip se je hvala Bogu hitro predvele.

Nos merilo lepote?

Na leto pregledam okoli 20.000 kandidatov in si jih med njimi izberem kakih 50. Po kakšnih načilih, me dostikrat vprašajo, da bodo dobili klijuč do uspeha, nekak tajni recept za žensko lepoto. Seveda sem vse lej v zadregi in navadno rečem:

"Glavno je, da razdeli nos obraz na dva somerna dela."

Zato, ali ... saj to ni nič novega. In naposled razdeli nos tudi pri grdi ženski obraz v ...

Saj sem povedal: danes triumfira osebnost!

Jezik nove diplomacije

Mnogim jezikom, ki se govore v francoski prestolnici, se je zdaj pridružil esperanto. V kratkem bodo namreč v Parizu otvorili 24. svetovni kongres esperantistov — razume se ne na "skopuške Amerikanke".

Take vezi slabo držijo, posebno dandane.

Ker sem že pri teh pisemskih

stikih, naj omenim tudi, da tu je bilo pred leti ampak ne morem pa verjeti, da bi bilo tako slabo, da mi ne bi mogel pomagati z nekaj dolarji ... kajti sem v hudi denarnih stiskih ... itd."

In ljudi ameriški rojak vzdržne, pominili na svojo revščino in ne ve, ali bi se snejam ali klije. Včasih se potem rado zgođi, da do dolga, dolgo ne odgovori dragemu sorodniku ali prijatelju v milj domovini, ki se medtem morda pridruža ter se jezzi na "skopuške Amerikanke".

Tako vezi slabo držijo, posebno dandane.

Koliko zborovalcev se bo udeležilo kongresa, je trenutno še negotovo. Vsekakor se je zbralo na takem kongresu v Naimberku 1. 1923. nad 5000 oseb. Pariskim soferom se mora priznati, da so storili vse, da bi bili dorasil svoji nadigi ob esperantskem kongresu. 200 soferjev se je pričujoči esperanta v zadostni meri, da se bodo lahko sporazumeli s kongresisti. Zborovanje esperantistov bo zaključil "ples vseh narodov" in na koncu bodo igrali v esperantu v francoski, ampak v es-

pravno in neumno!

Father James R. Cox, zmanjšljitev "stranke brezposelnih" in njegova predsedniških kandidat

salutira svojim plavoraznim članom ob odhodu iz St. Louis, kjer je njegova nova stranka zbrala stave, ki predstavljajo njegove or-

ganizacije, kipnik Cox edino taki, da predstavlja fašizem.

Pismo iz Cleveland

Zdi se mi, da sem nekje čital, da je nekdo v staro domovini priporočil tamošnji javnosti navezovanje stikov s posameznimi izseljeni, des, ta metoda je bolj uspešna, nego lakanje stikov z organizacijskimi naših izseljenih. Moja mati bi temu nedvomno pritrjala, seveda z omejitvijo, da se vrednost teh stikov v vezi ravna po vrednosti posredujocih posameznikov.

Moja mati je v Ameriki dvajset let. Vsa leta je bila v stalnih pismenih stikih z nekošo staro prijateljico — imena ne navajam, ker se mi močno zdi, da ženski ni do publiciste. Vsakih osem ali deset tednov dobit od nje obširno pismo, pravate "cajtenge", polno vakačnih novic iz treh fara, da je prav dobro područna domovina v vseh vezih.

Je zato, Janko: vse gre po zlou — pri vas — pri nas — povod. In dokler se delavci ne bodo zbruhiali ter vzeljaj v svoje roke, tako dolgo bo vse odhajalo k zlodaji!

In s tem je moja beseda o pisanem stiku s staro domovino za enkrat zaključena.

ni; list mu pošilja sestra, ki živi v državi New York. O razmerah v domovini piše:

"Kamorkoli se ozrem, povsod vidim bedo in pomanikanje, ceste polne mladih ljudi v razčapnih oblekah, bledih obrazov in globoko udrtih, lačnih oči, izčeh kašča kruha, blagočih dela, toda ne dela niti kruha ne more najti, in zato mi, ki že delamo, ne moremo biti veseli spričo teh žalostnih razmer, in to tem manj, ker ne vemo, ali bomo jutri še delali ali nas bodo bacili na cesto. Cestalje slabai izgledi — pri nas — pri vas — povod."

V zadnjem pismu pravi:

"Sredi poletja smo, vendar jedva polovica delavcev dela. Ne vem kaj bo pozimi? Menda bo vse skupaj vrag vzel!"

Je zato, Janko: vse gre po zlou — pri vas — pri nas — povod. In dokler se delavci ne bodo zbruhiali ter vzeljaj v svoje roke, tako dolgo bo vse odhajalo k zlodaji!

In s tem je moja beseda o pisanem stiku s staro domovino za enkrat zaključena.

Tone Podgoričan.

Država Indiana bo še v blizu

Nakupovala in razpečevala bo potrebna brezposelnim

Indianapolis, Ind. — (FP) —

Governor Leslie je podpisal predlog, ki pomeni, da bo vse države v biznis pri oskrbovanju brezposelnih v industrijskih mestih. V smislu zakona bodo državne oblasti ustanovile skupinske skupinske akcije, ki bo vodilna vsebovala raziskovanje in posredovanje na delo.

Tako je v zadnjem času zlou — pri vas — pri nas — povod. In dokler se delavci ne bodo zbruhiali ter vzeljaj v svoje roke, tako dolgo bo vse odhajalo k zlodaji!

In s tem je moja beseda o pisanem stiku s staro domovino za enkrat zaključena.

Slovenska Narodna

Ustanovljena 8. aprila 1804

Upon Sinclair:

Sto procentov

Za Prosveto prevev Buri

Copyright by Upon Sinclair.

Henry Clay Burhard je bil južnjak in je bil vsled tega izredno zgovoren, kar že dolgo ni bilo več moderno. Imel je goste črne lase, ki so bili daljši kot običajno. Kadarkje stopil na tribuno, je vedno iztegnil roke in z ganjenjem, tresičom glasom pritel: "Moje dame, Bog vas blagoslov!" ali "Sem prijatelj prepostega človeka. Moje srce simpatizira z onimi, ki so prava hrbitenica Amerike: industrijski delavci in farmarji." Ciani trgovski in industrijske zbornice so mu aplaudirali in poslali temu prijatelju prepostega ljudstva - čeke, glaseče se na visoke vso. Njegov pomočnik, gospod Stannard, pa je bil juridični lisjak, ki je učil svojega predstojnika, kaj in kako naj dela. Bil je izsušen, majhen možiček, ki je sličil knjižnemu moju z ostrimi, prebadajočimi očmi in ljudi je moril z juridičnim rapirjem. To je kaj rad storil na prijazen način, v opoldanskem odmoru pa se je rad šalil in smatral, da to spada k poklicu in ni treba vzeti ves za hudo resno...

75

Oba moža sta pazljivo poslušala Petrove izjave in ko sta jih slišala drugič, sta bila zadovoljna. Peter se je vrnil v hotel in razburljivo pričakoval ure, ko bo moral nastopiti na pozorišču. Ko so ga priveli v sodno dvorano, so se mu šibila kolena, obdajal pa ga je občutek in ljudi je moril z juridičnim rapirjem. To je kaj rad storil na prijazen način, v opoldanskem odmoru pa se je rad šalil in smatral, da to spada k poklicu in ni treba vzeti ves za hudo resno...

Ko je Peter sedel na prostor določen za pričo, mu je bilo pri duši kot Tomu Dugganu in Donaldu Gordonu ono noč, ko jih je obsevalo trideset ali štirideset avtomobilskih reflektorjev s svojo bleščajočo svetlobo. Včasih je izbruhnila zadrljana besnosc, oglašilo se je protestirajoče mrmljanje ali posmehljivo režanje, pa je sodni sluga takoj udaril s kladirom po mizi. Sodnik se je napol dvignil s stola in izjavil: "Ako se bo to še enkrat dogodilo, bom moral izprazniti dvorano."

V Petrovi bližini je sedelo sedemnajst obtožencev. Spominjali so ga na podgane, ki so se ujeli v past. Njihovih štirideset oči je bilo naperjeno v Petra in niti sekunde jih niso odmaknili. Peter je samo enkrat pogledal tja, in ko so mu pokazale svoje podganje zobe, se je hitro obrnil proti. Videl je še drug obraz in tudi ta mu ni prinesel tolažbe.

Bila je gospa Bog, vonjajoča in odeta v belino; gledala ga je z velikimi modrimi očmi, polnimi očitka in žlosti. "O, gospod Gudge," so govorile njene oči. "Kako morete to storiti? Gospod Gudge ali je to Mir... Pravičnost... Resnica... Postava?" Peter je z bolestjo spoznal, da je na vedno pregnan s Olimpia, z verando, z mehkega stola in svilenih blazin. Obrnil se je proti klopi, v katerih so sedeli možki in ženski porotniki. Neka starejša dama mu je dobrohotno pokimala, neki mlad farmar pa mu je svito pomeškal. Peter je takoj čutil, da le tu ima prijatelje in vsa obravnava zavisi le od porotnikov. Napram vzvišeni sodni oblasti se niti gospa Bog ne more boriti — je ravno tako brezpravna kakor vsak IWWejec.

Peter je podal svoje izjave in potem se je pridružil zasliševanje. In kdo ga je zasliševal? David Andrews — uljudno, kaže se in zavratno. Peter se je vedno bal tega advokata. Nihče mu ni povedal, da ga pričakuje kaj takega. Se sutišil ni, da ga bo Andrews podrobno izprashen.

MATERIN ZLATNIK

Napisal A. W. Mason

Slavni kirurg dr. Lincott je vzel iz zapečatenega pisma, ki mu ga je bil pravkar prinesel lvriran sluga, tri bankovce po sto funтов. To je bil honorar za operacijo, ki jo je izvršil na bolnem londonskem veletrgovcu. Potem je stopil k telefonu.

"Halo Yune," je rekel, ko je dobil zvezo, "kako gre? Ste včeraj kaj obiskali naše varovance? Kako je z ubogim Mary? In kaj počne John? Nu, kmalu bo vsem bolje... Pravkar sem dobil od mistra Blaka honorar — tri sto funtov. Kaj zdaj jih nakažem naši blagajni. Dobrotnik? Ne; gledam samo, da omilim socijalne nepravičnosti, ki jih srečam v svoji praksi, to se pravi, bogate pacijente molim v korist drugih. To je vase!"

Dr. Lincott je bil kot operater skoraj nemotljiv. Toda imel je slabost: nepremokni pacienti so se mu smilili. V londonskih predmestnih bolnicah so ga dobro poznavali, saj skoraj ni minil dan, da jih ne bi bil obiskal. "Preprosti si ti ljudje," je pravil, "nič ne rečem. Prav mogoče je, da jedo s prsti in da nosijo isto srajco dva meseca noč in dan, a to jim ne brani, da ne bi dostikrat pokazali več pravega človekoljubja in nežnočutnosti kakor bogataši!"

val o njegovih doživetih zločinih, o prisluškovanih pogovorih, o tem, kdo je bil navzoč in slično. Dvoje stvari je rešilo Petra: cel slap ugovor, ki jih je izstrelil gospod Stannard in s tem Petru pridobil časa, da se je zbral in Sannardov nasvet: "Vi ste lahko na kaj, pojedoma pozabili." Peter je ponovil pogovor z Alfon Guinessom nanašajoč se na podtanjen požar, čisto pa je pozabil, kdo je bil pri pogovoru navzoč, kaj so govorili ostali in kje se je vse to vrnilo.

Slednjič je bil opoldanski potitek — in v tem času se je Peter odpočil ter pripravil. Pred pričetkom razprave je Stannard že enkrat izpršal Petra in zakrepil njegove pomankljive izjave. In zopet je Peter pozabil gotove stvari baš ob pravem času in se tako izognil nastavljenim pastem, ki mu jih je pripravil Andrews. Sporočilo se mu je, da se je "dobro obnesel". S častjo so ga zopet odpeljali v hotel De Soto, kjer je moral ostati ves teden. Med tem časom je advokat skušal razveljaviti Petrove izjave. Peter je v časopisu čital dolge govor državnega pravdnika in njegovega pomagala, v katerem so Petra opisovali kot patriota, ki varuje delo pred notranjimi sovražniki. Cital je tudi kratko notico o Andrewsovi "tiradi", v kateri so imenovali Petra podrgano v pladičevga Judeža. To Petra nibolelo, ker vedel je, da so povelje znak onemogočnosti.

Neprijetno pa je Petra dirnilo pismo gospa Bog. Sieer ni bilo naslovljeno nanj, videl pa je Hammerta in nekoga drugega agenta, ki sta se krohotala nečemu in vprašali ju je, kaj Jimma tako ugaja. Pripravovala sta, da je gospa Bog moral na nekak način zvedeti o vseh Gufjevih mahinacijah, mu pisala pismo polno žaljivk in sumnjičev, vsled česar se detektiv zelo jezi. Na dragem, z grbom okrašenem pismakom papirju je olimpijska mati s svojo mnenje o lepo dekliško pisavo napisala svoje mnenje o tajnih agentih in onih, ki so jih podkupovali.

"Cepite tu kot velik pajek, splete mreže, v katere lovite ljudi, da jih uničujete. Uničujete svoje žrtve kakor svoja orodja. Ubogi mladežni Peter, ako pomislim nanj in na to, kar ste storili z njim! On je uboga slabounčka žrtve popeljana in lakomnost, na spada v bolnico, kjer zdravijo skvarjene spačene duše. Ujeli ste ga, pričučili prostaljki izjav, da na ta način spravite v ječo poštene idealiste."

To je zadostovalo. Peter je odložil pismo. Takih neumnosti ne bo čital. In zopet so se njegove misli ukvarjale z gospo Bog. Tako mogočna in vplivna gospa je še večko bolj neverna kot sedemnajst IWWejcev. Peteru so povedali, da je bil Guffey valedični pri gospodu Nelse Akermanu in ta je obiskal gospoda Boga, ta pa se je pozneje razgovarjal s svojo soprogo. "Times" je imenoval olimpijsko palacio gospo Bog "boljševičko gnezdo" in njeni prijatelji so bojkotirali njena vabilna. Gospa Bog je bila tako kaznovana za nesramnost, ki jo je izrekla Petra.

"V bolnico, kjer zdravijo spačene duše!" Peter je bil tako razjarjen, da ga že poročilo o izrečeni kazni ni spravilo v dobro voljo. Porotniki so jih v prvi instanci spoznali krimim. To mu je zadostovalo. Sporočilo je McGivneyju, da so njegovi živel pri razpravi tako trpeči, da je sedaj potreben oddih. Pred hotelom se je ustavil avtomobil in Petra so odpremili na delo, da se mu zdravje izboljša.

(Dalej pričetek.)

Pravkar je telefonično povabil svojo banko, naj pošlje potri sto funtov, ki jih je dobil za operacijo. Nato je vzel v roke najnovnejši zdravniški vestnik, tedaj pa je potrkal in v sobo je stopil sluga:

"Neki blivši pacijent je zunaj... star mornar. Helling je stopil sluga:

Doktorju se je nabralo čelo. Vest ga je neprijetno iznenadila. Ta človek je že pred mesecem dni zbudil njegovo pozornost. Dr. Lincott je ravno pregledoval nekoga mesarskega počnnika, ki je začul s sosednje postelje miren glas:

"Hujo mi je, da vam prizadevam toliko truda."

"Zato sem pa tu, da vam strežem," je odvrnila vrla strežnica.

Lincott se je presenečen obrnil. V predmestnih bolnicah ni bil vajen takih opravičil. Tudi bolnikov naglas je zvenel nekam.

Stopil je bliže in zagledal moža kakih petdesetih let, ki mu je bila bolniška postelja skoraj prekratka. Iz shujšanega obraza je sijala dvojica sinjih oči, in plave lase prepletale sive nit.

"Kaj vam je, prijatelj?" je vprašal Lincott.

Bolnik mu je povedal. Bil je Sved, tri in petdeset let star. Se kot dečko je prišel na neko angleško ladjo. Dotlej mu je bil slabši šlo. Toda pred nekaj dne-

ker mora zdravnik znati skriti svoja čušča, nego mu je ponudil stol.

"Sedite!" ga je prijazno povabil. "Strašno slabti ste videti, kazaj niste že prej prišli?"

Hellinga je bila skoraj sama kost in koža; njegove vdrite oči so izgubile prejšnji lesk.

"Ni mi bilo lahko dobiti ladjo," je rekel, sedel na rob stola in v zadregi menčal s klobukom.

"Že prej bi bili morali priti," je ganjeno rekel kirurg.

"Nisem mogel, gospod doktor. Morate razumeti, nisem še imel službe! Davi pa sem jo dobil in jutri se odpeljem."

"A ves ta čas ste morali hudo gladovati?"

Lincott je pri teh besedah segel v žep. Bila je, kakor je pozneje viden, prava sreča, da je bil prazen.

"Da, gospod doktor, hudo sem stradal... Ponosen sem, ko vem, da bi bil od lakote umrl!"

Pri teh besedah je položil klobuk na tla, potegnil iz žepa nož, ki razparil pas in vzel iz njega majhen zlatnik.

"Pred štiridesetimi leti," je rekel, "ko sem postal mornarič, mi je uboga mama začila ta zlatnik v pas. Rekla mi je, naj ga izdam šele tedaj, kadar mi bo grošči smrt od lakote. Do stikrat mi je slabo šlo, a še nihče takor kakor to pot potrebuje. Ta spominek pa mi je dajal pogum, da sem mogel trpeti in se boriti... Toda danes sem tak rekoč na koncu svojih sil, zato imam pravico zlatnik izdati!"

Vstal je in plaho položil novce na mizo, potem pa je pobral klobuk.

Kirurg ni nič rekel, tudi se ni deloval denarja; zdelo se je, da se je zagledal v časopis. Helling se ni upal nič redi, iz strahu, da ne bi zdravnik zavrnil tega daru. Po prstih se je splasil k vrati.

"Počakajte še malo!"

Helling je boječe obstal.

"Kje ste?" Lincott je počakjal, da akrije ganotje, "kje ste spali spal te tri tedne?"

"Na prostem... pod mostovi... časih tudi na klopih na nabrežju... Če tega je zdaj konec!" je ponosno dodal. "Nisem se mogel odstrgati od tega zlatnika, bil mi je poslednji rešilni čoln, kadar ne bi mogel več vzdržati... Zdaj pa sem spet poln poguma!"

Lincott je vzel zlatnik in ga tehtal v roki.

"Dvajset švedskih kron," je zamrnil. "Ali veste, koliko je to na Angleškem vredno?"

"Da, gospod doktor!" je odgovoril Helling skoraj trepetajoče.

"Petnajst šilingov! Ali že ved?"

"Vem," ga je prekinil Helling, ki je krivo razumel njegove besede. "A ne mislite, da tak nizko cenim vašo operacijo..."

Saj je to vse, kar imam... Zame je ta zlatnik premočenje. Vselej, kadar sem si pas tesneje zadrgnil, sem začutil, kako me je zlatnik zapeljal v koto.

Kadar sem šel mimo mlekarne in vidi gore kranjkov in kadeče se bele kave, sem vedel, da bi vse lahko bilo moje. Lahko bi jedel, jedel, jedel! In spal na postelji! Vam, gospod doktor, je to samo petnajst šilingov, in to je za vas zelo malo,"

pri teh besedah se je ogredal po dragoceno opravljeni sobi. "Pa vas vseeno prosim, vzemite ta zlatnik za tisto vrednost, ki ga je imel zame, odkar sem bil iz bolnice."

Lincott je prišel Hellinga za roko in ga počkal v obediniku. Na mizkem marmornem stebriku je stala velika srebrna vaza, ki je s svojo krasoto sobo skoraj dušila.

"Ali vidite toto vazo?" je vprašal doktor. "Dal mi jo je eden mojih pacijentov... najmanj pet sto funtov je vredna!"

Helling je spoštljivo potegnil s prati po umesnosti.

"To si lahko mislim!" je rekel. "Lepo darilo, gospod doktor!"

Lincott se je zasmajjal in odpral okno.

"Lahko jo vrlete na cesto!" je rekel. "Zraven vašega zlatnika je ta vaza kos govne!"

Lincott nosi od takrat zlatnik kot obesek pri uru. In kadar pripoveduje to zgodbo, nikoli

ne pozabi povedati, da je bilo Hellingu tri in petdeset let, ko mu je podaril zlatnik, in da je bila operacija tako preprosta, da bi jo bil lahko izvršil tudi medicinac zadnjega semestra...

W. Junosza-Szaniawski:

BRAT BRATU

Gospod Gregor je imel že več let soseda gospoda Tumidajskoga, stanjujočega v istem nadstropju. Sosed je rad zahajal k njemu bodisi da je hotel prečital novine prejšnjega dne ali pa pokramljal o politiki in težavah vzdajnjega življenja. Oba sta bila vneta čitatelja in često sta se strinjala v svojih nazorih.

Tistega dne je prišel gospod Tumidajski k sosedu samo za hip, kakor je dejal že na pragu, toda se izredno resnega obrazu.

Nekaj važnega imam, — je dejal tisto.

Gospod Gregor ga je radovedno pogledal.

Vsem, da ste diskreten mož in da vam lahko zaupam brez strahu. Glejte, »rodnega brata«, stanjujočega v istem nadstropju. Sosed je rad zahajal k njemu bodisi da je hotel prečital novine prejšnjega dne ali pa pokramljal o politiki in težavah vzdajnjega življenja. Oba sta bila vneta čitatelja in često sta se strinjala v svojih nazorih.

Tistega dne je prišel gospod Tumidajski k sosedu samo za hip, kakor je dejal že na pragu, toda se izredno resnega obrazu.

Nekaj važnega imam, — je dejal tisto.

Gospod Gregor ga je radovedno pogledal.

Vsem, da ste diskreten mož in da vam lahko zaupam brez strahu. Glejte, »rodnega brata«, stanjujočega v istem nadstropju. Sosed je rad zahajal k njemu bodisi da je hotel prečital nov